

Sygn. akt II Cz 1281/16

POSTANOWIENIE

Dnia 4 listopada 2016 roku

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Mariusz Broda (spr.)

SSO Małgorzata Klesyk

SSO Teresa Strojnowska

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2016 roku w Kielcach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku I. W. (1)

z udziałem K. W. (1) i A. W. (1)

o dział spadku i zniesienie współwłasności

na skutek zażalenia uczestnika na postanowienie Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 28 kwietnia 2016 roku, sygn. akt I Ns 9/16

postanawia: uchylić zaskarżone postanowienie.

SSO Małgorzata Klesyk SSO Mariusz Broda SSO Teresa Strojnowska

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2016 roku, sygn. akt I Ns 9/16, Sąd Rejonowy w Kielcach odmówił I. W. (1) dalszego udziału w sprawie. (k. 1213)

W uzasadnieniu Sąd wskazał, że I. W. (1) złożyła wniosek o dział spadku połączony we zniesieniem współwłasności dotyczący nieruchomości położonych w K. przy ul. (...) oraz w R. przy ul. (...). W dniu 9 grudnia 2015 roku umową darowizny sporządzoną w formie aktu notarialnego, Rep. A nr 4530/2015 I. W. (1) darowała swojej córce A. W. (1) cały przysługujący jej udział wynoszący 20/32 części w nieruchomości przy ul. (...) w K., nr(...) oraz cały przysługujących jej udział w nieruchomości przy ul. (...) w R., nr (...), (...). W związku z tym, że I. W. (1) nie jest już współwłaścicielką wskazanych nieruchomości, Sąd Rejonowy odmówił jej dalszego udziału w sprawie z powołaniem się na przepis art. 510 §1 k.p.c. a contrario, bowiem nie ma już ona interesu prawnego do występowania w charakterze uczestnika toczącego się postępowania. (k. 1217-1218)

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył uczestnik K. W. (1), zarzucając Sądowi Rejonowemu błędne przyjęcie, że odmowa dalszego udziału w sprawie I. W. (1) jest uzasadniona w sytuacji, gdy zgłosił on wobec niej roszczenia o rozliczenie nakładów i pożytków z nieruchomości, które w świetle art. 618 k.p.c. mogą być rozliczane jedynie w przedmiotowej sprawie.

Wskazując na powyższe wniesiono o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości. (k. 1220)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Postępowanie wszczęte z wniosku I. W. (1) toczy się obecnie jako postępowanie o dział spadku po T. W. i zniesienie współwłasności. I. W. (1) w powołanej przez Sąd Rejonowy umowie darowizny z dnia 9 grudnia 2015 roku zbyła na rzecz A. W. (1) wyłącznie należące do niej udziały w nieruchomościach położonych przy ul. (...) w K., nr działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Kielcach prowadzi księgę wieczystą nr (...) (częściowo wchodzące w skład masy spadkowej) oraz przy ul. (...) w R., nr działki (...), dla której Sąd Rejonowy w Końskich prowadzi księgę wieczystą nr (...). Oznacza to, że rozporządziła ona jedynie udziałami w przedmiotach należących do spadku w rozumieniu art. 1036 k.c. Przesłanką skuteczności takiego zbycia stosownie do powołanego przepisu jest zaś zgoda pozostałych spadkobierców wyrażona w formie szczególnej ze względu na to, że przedmiotem umowy przenoszącej własność są udziały w nieruchomościach. Obecnie nie zostało wykazane, aby zgoda taka została udzielona, co skutkować może realizacją dyspozycji art. 1036 zd. 2 k.c. z którego wynika, że w braku zgody któregokolwiek z pozostałych spadkobierców rozporządzenie udziałem w przedmiocie należącym do spadku jest bezskuteczne o tyle, o ile narusza uprawnienia przysługujące temu spadkobiercy na podstawie przepisów o dziale spadku. Brak zgody współspadkobiercy na rozporządzenie przez spadkobiercę jego udziałem w przedmiocie należącym do spadku nie pociąga za sobą zatem nieważności tej czynności prawnej, ale w ograniczonym zakresie - względną jej bezskuteczność ustalaną na etapie działu spadku (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2001 r. IV CKN 1212/00 OSNC 2001 z. 9, poz. 140).

Natomiast brak jest podstaw, aby przyjmować, że I. W. (1) zbyła w całości udział spadkowy przysługujący jej w spadku po T. W. na rzecz córki A. W. (1) w myśl art. 1051 k.c. W związku z tym nie można uznać, że A. W. (1) wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki I. W. (1) dotyczące przedmiotowego spadku na zasadzie sukcesji uniwersalnej (art. 1053 k.c.). Co prawda, z dotychczasowego przebiegu postępowania wynika, że aktualnie przedmiotowe nieruchomości wyczerpują majątek spadkowy (zeznania wnioskodawczyni k. 289, zeznania W. W. k. 291-292), jednak zgodnie z art. 684 k.p.c. skład i wartość spadku ulegającego podziałowi ustala sąd i na obecnym etapie sprawy nie można definitywnie wykluczyć, że do daty zamknięcia rozprawy nie nastąpi zmiana stanu faktycznego w tym zakresie (art. 316 §1 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c.), w stosunku do tego dotychczas wyeksponowanego. Nadto K. W. (1) zgłosił roszczenia, o których mowa w art. 686 k.p.c. i który to przepis stanowi, że w postępowaniu o dział spadku sąd rozstrzyga także o wzajemnych roszczeniach pomiędzy współspadkobiercami z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów spadkowych, pobranych pożytków i innych przychodów, poczynionych na spadek nakładów i spłaconych długów. W tej sytuacji procesowej nadal obowiązuje zastrzeżenie przewidziane w art. 618 §3 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. nakazujące dochodzenia roszczeń wymienionych w art. 686 k.p.c. między współspadkobiercami wyłącznie w postępowaniu działowym. I. W. (1) nie utraciła statusu spadkobiercy, co oznacza, że K. W. (1) nie mógłby domagać się od niej w odrębnym procesie zwrotu kwot wydanych na nieruchomości spadkowe. Wątpliwym wydaje się również materialnoprawna możliwość dochodzenia zgłoszonych przez uczestnika roszczeń od A. W. (1), która stała się właścicielką udziałów w nieruchomościach objętych postępowaniem działowym na podstawie umowy darowizny. Przepisy art. 888 i nast. k.c. nie przewidują bowiem uregulowań takich jak np. w przypadku przeniesienia prawa własności na podstawie umowy sprzedaży, gdzie w art. 548 § 1 k.c. wskazano, że z chwilą wydania rzeczy sprzedanej przechodzą na kupującego korzyści i ciężary związane z rzeczą oraz niebezpieczeństwo przypadkowej utraty lub uszkodzenia rzeczy. W tym przypadku ewentualnie istniejące co do samej zasady zobowiązanie do zwrotu nakładów może mieć charakter obligacyjny, a nie rzeczowy, co determinuje identyfikację osoby mającej obowiązek zwrócić ich równowartość. Ta, nie wątpliwie powinna być w takiej sytuacji uczestnikiem postępowania o dział spadku i zniesienie współwłasności, a to z przyczyn już wskazanych (możliwość dochodzenia tego rodzaju roszczenia tylko w ramach tego postępowania).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 §1 k.p.c. w zw. z art. 397 §2 k.p.c. i art. 13 §2 k.p.c. orzekł jak w sentencji postanowienia.

SSO Małgorzata Klesyk SSO Mariusz Broda SSO Teresa Strojnowska

ZARZĄDZENIE

(...)